МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного
університету

Випуск 23

Рівне – 2012

Збірник наукових праць
«Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії»
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 23. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2012. – 690 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
Головний редактор:
Постоловський Руслан Михайлович, к.і.н., професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне).
Заступник головного редактора:
Шелюк Людмила Олександрівна, к.і.н., професор (м. Рівне).
Науковий редактор:
Троян Сергій Станіславович, д.і.н., професор (м. Рівне).
Відповідальний редактор:
Шеретюк Валерій Миколайович, к.і.н., доцент (м. Рівне).
Члени редколегії:
Жилюк Сергій Іванович, д.і.н., професор (м. Острог); **Киридон Алла Миколаївна,** д.і.н., професор (м. Київ); **Степанков Валерій Степанович**, д.і.н., професор (м. Кам'янець-Подільський); **Стоколос Надія Георгіївна**, д.і.н., професор (м. Рівне); **Фісанов Володимир Петрович,** д.і.н., професор (м. Чернівці); **Чухліб Тарас Васильович,** д.і.н. (м. Київ); **Швецова-Водка Галина Миколаївна,** д.і.н., професор (м. Рівне); **Шугаєва Людмила Михайлівна**, д.ф.н., професор (м. Рівне).

Згідно постанови президії ВАК України часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук (постанова від 17 квітня 2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 15857-4329Р від 12 жовтня 2009 р.

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 24 травня 2012 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12, РДГУ

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

сектанство традиційно християнського, духоборського, молоканського походження настільки трансформувалось і змішалось, що проблема ідентифікації різноманітних течій чи окремих груп, у тому числі й квазі-радикальних, їх класифікації, з'ясування їхнього відношення до православної церкви та інших конфесій тощо потребує окремого наукового дослідження. Разом з тим, можна констатувати, що на Волині-Житомирщині сектанський рух охопив частину сільського населення, а в окремих районах та селах мав значний вплив.

Джерела та література

1. Державний архів Житомирської області (далі ДАЖО). – Ф. Р-363. – Оп. 1. – Спр. 1273.
2. ДАЖО. – Ф. – Р – 363. – Оп. 1. Спр. 1267.
3. Жилюк С. Протестантський рух та Обновленська церква в Україні в 20-х рр. XX ст.: особливості міжконфесійних відносин // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика. Збірник статей. – Вип. 5. – К.: Інститут історії України НАН України, 2001. – С. 103 – 114.
4. Єршова С. Історія школи № 23 м. Житомира / Роль краєзнавців в духовному збагаченні особи: Матеріали науково-практичної конференції. – Житомир, 1998. – С. 229 – 240.
5. Киридон А. Час випробування: держава, церква, суспільство в радянській Україні 1917 – 1930-х рр. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 384 с.
6. Червоний терор проти духовенства і віруючих на Східній Волині (Житомирщині) у 20-30-х рр XX ст. Архівні документи на матеріали / Упорядник С. І. Жилюк. – Рівне: Волинські обереги, 2003. – 152 с.
7. Шугаєва Л. Православне сектанство в Україні: особливості трансформації: Монографія. – Рівне, 2007. – 320 с.

УДК 94(477.82)

Р.П. Давидюк

ЕВОЛЮЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ НА ВОЛИНІ У 20-Х РР. XX СТ.

У науковій статті досліджуються передумови розгортання національно-демократичного руху на Волині у 20-х роках XX століття, його організаційно-партійна структура, звертається увага на формування партійних осередків та особливості передвиборчої діяльності Українського національно-демократичного об'єднання у Волинському воєводстві. Доведено, що реалізовуючи ідею «сокальського кордону», польська влада стримувала поширення національно-демократичного руху в краї.

***Ключові слова**: Волинське воєводство, Українське національно-демократичне об'єднання, парламентські вибори, «Просвіта», кооперативи, «волинський експеримент».*

В научной статье исследуются предпосылки развертывания национально-демократического движения на Волыни в 20-х годах XX века, его организационно-партийная структура, обращается внимание на формирование партийных ячеек и особенности предвыборной деятельности Украинского национально-демократического объединения в Волынском воеводстве. Доказано, что, реализовывая идею «сокальского кордона», польская власть сдерживала распространение национально-демократического движения в крае.

Ключевые слова: *Волынское воеводство, Украинское национально-демократическое объединение, парламентские выборы, «Просвита», кооперативы, «волынский эксперимент».*

The scientific article examines the preconditions for the national democratic movement in Volyn in the 20's of the XX-th century, its organizational and political structures; the attention is drawn to the formation of party cells and peculiarities of the pre-election activity of the Ukrainian National Democratic Union in Volyn Voivodeship. It is shown that the Polish government held back the spread of national-democratic movement in the province by implementing the idea of «Sokal border».

Key words: *Volyn Voivodeship, the Ukrainian National Democratic Union, the parliamentary elections, «Prosvita», cooperatives, «Volyn experiment».*

Актуальність проблеми. Дослідження діяльності українських політичних партій у міжвоєнній Польщі є важливим для з'ясування політичної ситуації в регіоні, віддзеркалює складності вирішення українського питання, засвідчує важливість національно-демократичної ідеї для політичної структуризації тодішнього західноукраїнського суспільства.

Метою наукової статті є аналіз передумов створення, особливостей діяльності партійних структур Українського національно-демократичного об'єднання, труднощі їхньої розбудови на Волині у 20-ті роки XX століття.

Аналіз наукових досліджень проблеми. Історія діяльності українських політичних партій і міжпартійні відносини на Волині вже були об'єктом наукових досліджень. Український національно-демократичний табір Галичини центристського напрямку досліджували Микола Кугутяк [19], Ігор Соляр [26], Борис Хруслов [27], Оксана Потіха [25]. Передумови створення та діяльність Української народно-трудової партії стали предметом кандидатської дисертації Тетяни Панфілової [24]. До аналізу участі українських політичних партій у виборчих кампаніях і парламентській боротьбі звертався Олександр Зайцев [18]. Історія українських національних партій Західної Волині висвітлена в роботі Миколи Кучерепи і Ярослава Цецика [20].

Джерельною базою наукової статті стали матеріали та документи, виявлені у Державному архіві Волинської області (Держархів Волинської обл.), Державному архіві Рівненської області (Держархів Рівненської обл.), а також матеріали україномовної періодичної преси міжвоєнного періоду.

Постановка проблеми. Політичний клімат західноукраїнських земель 20 -х рр. XX ст. відзначався суперечливістю та мінливістю.

Реалізація концепції боротьби за відродження української державності вимагала максимальної консолідації національних сил. Однак в умовах загострення етнонаціональних і політичних протиріч зробити це було непросто, тому від активності національно-демократичного руху багато в чому залежало вирішення українського питання в Польщі.

На початку 20-х років проти дискримінаційної політики польського уряду в Галичині виступала Українська народно-трудова партія (УНТП) (до березня 1919 р. Українська національно-демократична партія). Посилення у керівництві УНТП центристської групи на чолі з Д. Левицьким сприяло подоланню суперечностей між автономістською та радянофільською групами, консолідації широких національно-демократичних сил. Шляхом взаємних компромісів було вироблено платформу об'єднання, яка передбачала опозиційне ставлення до Польської держави та сподівання на перетворення радянської України в незалежну Українську державу.

Концептуальні засади політики УНТП були узагальнені і схвалені на травневому 1923 р. з'їзді партії і отримали назву програми реальної політики. Трудовики вважали, що дієвим засобом досягнення політичної єдності Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляшшя і Полісся є домагання «повної територіальної одноцілої автономії для всіх українських земель під Польщею». Однак в результаті конфронтаційних взаємин між Народним комітетом і Закордонною групою прискорювався розкол у партії, який спричинив виникнення кількох дрібних організацій: Заграва, Незалежна партія, Партія національної роботи тощо.

З метою консолідації національно-демократичного табору у квітні 1924 р. було скасовано ухвали травневого 1923 р. з'їзду, знято гасло національно-територіальної автономії, задекларувано боротьбу за конкретні соціально-економічні та культурно-освітні прагнення українців [24, с. 23, 25].

На Волині активізація політичного життя відбувалася у зв'язку з першими у Другій Речі Посполитій парламентськими виборами 1922 р. Українські політичні партії Східної Галичини бойкотувалися вибори з огляду на невизначеність юридичного статусу цієї території. На Волині в рамках передвиборчої діяльності було утворено Український центральний виборчий комітет, лідери якого закликали обирати лише українських представників. Об'єднання зусиль українців з іншими національними меншинами призвело до утворення на нараді у Варшаві 17 серпня 1922 р. Блоку національних меншин (БНМ). Українців на цій нараді представляв директор вчительської семінарії в Дермані Михайло Черкавський. У передвиборчій платформі БНМ, який йшов на вибори за списком № 16, значна увага надавалася національним, соціальним, релігійним, економічним питанням.

Польська влада намагалася різними способами завадити передвиборчій роботі УЦВК, зокрема рівненське староство заборонило поширювати відозви «Чого хоче 16-ка?», затримувалися активісти, які проводили агітаційну роботу на користь БНМ [2, арк. 2.]. Незважаючи на це, за виборчими списками БНМ 20 українців стали послами до сейму, шість до сенату, утворивши у польському парламенті Українську Парламентарну Репрезентацію (УПР) [21, с. 19].

Створення в польському парламенті окремого українського представництва мало величезне значення для подальшої політизації волинян, розгортання в краї українського національно-демократичного руху. Однак формування політичної платформи УПР відбувалося непросто з огляду на різні політичні погляди послів. Частина волинських послів і сенаторів зблизилася з Українською народно-трудовою партією, серед них С. Підгірський, Б. Козубський, М. Черкавський, зокрема останній увійшов до керівного органу УНТП [19, с. 170]. Це стало передумовою до консолідації національно-демократичних сил регіону.

На початку 1925 р. з метою зближення політичних груп з'явилася Об'єднуюча комісія, завданням якої було узгодження позицій для утворення єдиної партії націонал-демократичного спрямування [20, с. 59.]. 11 липня 1925 р. на з'їзді у Львові було утворено Українське національно-демократичне об'єднання на основі об'єднання Української народно - трудової партії, Української партії національної роботи, групи послів-українців з Волині [12, арк. 327]. У схваленій з'їздом політичній платформі зазначалося: «Український народ в Польщі мусить бути зорганізований в політичну організацію. Така політична організація в Польщі є Українське національне демократичне об'єднання. Найголовніше завдання УНДО в обезпеченні цілі є звершення своїх впливів на Волині, Поліссі, Холмщині, Подляшші» [14, арк. 98].

Документ проголошував, що «УНДО стоїть на становищі національної єдності всього українського народу та змагає до здобуття Соборної Незалежної української Держави на всіх українських землях» [26, с. 49–50].

Політична платформа, як підстава програми партії, була змінена на Народному з'їзді 19-20 листопада 1926 р. у Львові. Викреслювався пункт платформи, що обумовлював необхідність утворення закордонного представництва партії; змінювалося попереднє прихильне ставлення до Радянської України; пом'ягшувалося цілковито негативне ставлення до Польщі через виключення пункту платформи, яка засвідчувала неможливість юридичного визнання польської влади на західноукраїнських землях, натомість висувалося гасло самоврядування [10, арк. 170; 12, арк. 327].

До складу першого ЦК УНДО увійшли представники Волині: сенатори М. Черкавський, О. Карпинський, посли Б. Козубський.

С. Хруцький [17, с. 1]. Михайло Черкавський (1879-1929) закінчив історико-філософський факультет Київського університету, вчителював у Бессарабії, потім на Волині: у Дермані, Дубно, Луцьку, професор, громадський діяч, публіцист, сенатор до польського сейму у 1922 – 1926 рр. від Волині, член УНДО. Помер у розквіті сил від прикрого випадку. На вулиці у холодну пору підібрав кошеня, яке подряпало йому руку, від чого почалося зараження крові [28, с. 83].

Олександр Карпинський народився у Білій Підляській на Підляшші, випускник юридичного факультету Московського університету, працював у Чернігівському окружному суді, з 1917 р. товариш секретаря внутрішніх справ УНР, пізніше член Ради Міністерства закордонних справ Української Держави, посол Української Держави в Польщі. З 1922 по 1928 р. – посол до польського парламенту. У 1920-х рр. займався адвокатською практикою у Рівному, очолював місцеву філію «Просвіти».

Борис Козубський, житомирянин, член Центральної Ради, у 1922 р. обраний послом до польського сейму, один із організаторів Українського парламентського клубу, віддавав багато зусиль для організації українських кооперативів на Кременеччині. Родина Козубських віддала кілька приміщень власного помешкання під осідки «Просвіти» й «Союзу українок». [30].

Сергій Хруцький, за фахом народний учитель, з 1925 р. член УНДО, входив до складу Центрального комітету партії, посол до польського сейму. Проводив активну боротьбу за українізацію Православної церкви в Польщі, був членом Українського Церковного Комітету.

Діяльність УНДО зосереджувалася, насамперед, на території Галичини, на Волині ж впливи партії були менш відчутними. Тут протидію УНДО спочатку складали осередки «Сельробу» [1, арк. 1], пізніше розбудові партійних осередків УНДО заважав «сокальський кордон», як складова «волинської програми» воєводи Генрика Юзевського.

В цілому організаційна сітка УНДО була досить розгалуженою, партія мала вертикальну структуру. Її найвищою організаційною владою був Народний з'їзд, який скликався один раз на два роки. В ньому брали участь делегати від усіх українських земель, що перебували під владою Польщі. Народний з'їзд ухвалював програму партії, визначав основні напрямки її політики, обирав виконавчого органу - Центрального комітету, який складався з сорока одного члена і десяти заступників. Центральний комітет керував усім партійним життям, здійснював ухвали Народних з'їздів, видавав розпорядження, затверджував різноманітні постанови та положення щодо внутріпартійної роботи, а також діяльності партії у сферах політичного, культурного та господарського життя регіону. Центральний комітет також обирав президію, що складалася з семи осіб - голови, чотирьох заступників, двох секретарів і референтів з окремих

ділянок діяльності партії, які разом з президією складали екзекутиву партії [26, с. 50].

Проміжною ланкою між Народним з'їздом і Центральним комітетом був Народний комітет, який скликався у випадку надзвичайно важливих справ, на розв'язання яких ЦК самостійно не міг наважитися. Народний комітет, складався з делегатів краю, обраних на повітових народних з'їздах, голів повітових народних комітетів чи їх заступників, членів ЦК, а також послів і сенаторів. Найвищими установами УНДО в повітах були повітові народні з'їзди, які згідно з постановами і розпорядженнями Центрального комітету партії визначали напрями діяльності повітових народних комітетів. До їх складу голова та шість-десять членів, з-поміж яких обиралися заступник голови, секретар, скарбник. Громадська (сільська) організація вважалася низовою ланкою партійної структури УНДО. Вона обирала партійну управу з трьох - семи осіб. Причому вже п'ять членів партії на селі були зобов'язані мати свою громадську партійну управу. Її завданнями були: організація засідань один раз на місяць, прийняття у члени партії, а на час виборів - виконання обов'язків громадського виборчого комітету [25, с. 18].

В організаційному статуті УНДО відмічалося: «обов'язком кожного члена партії є брати активну участь у партійному житті, платити партійний податок, піддержувати партію на кожньому кроці словом і ділом. Член партії є обов'язаний передплачувати партійну пресу і набувати партійні видавництва. Член партії під кожним оглядом повинен бути зразком українського громадянина» [14, арк. 16].

На Волині УНДО поширило свої впливи через «Просвіти», осередки яких зростали чисельно, хоча польська влада всіляко намагалася запобігти розвитку товариства. Активну участь по розбудові «Просвіт» здійснювали колишні учасники національно-визвольних змагань. Серед них були як місцеві жителі, так і емігранти з Наддніпрянської України. При «Просвітах» створювалися різні секції: драматично - співоча, бібліотечна, культурно - просвітня та організаційна, добродійна, церковна секції, організовувалися хори [11, арк. 120], проводилися аматорські вистави [13, арк. 464], відбувалися урочисті богослужіння на честь Тараса Шевченка [8, арк. 9] тощо.

Члени УНДО мали безпосередній вплив на «Просвіту» до кінця 1927 р. Однак, з початком «волинського експерименту» у 1928 р. активізується переслідування діячів «Просвіт», що врешті призвело до заборони товариства на Волині. У плани воєводи Г. Юзевського входило витіснення мережі українських організацій, пов'язаної зі Львовом, заміна їх на нові під назвою «Просвітянські хати», які перебували під впливом утвореної у 1931 р. в Луцьку проурядової партії – Волинського українського об'єднання (ВУО).

Помітним етапом у організаційному становленні Українського національно-демократичного об'єднання на Волині стало створення розгалуженої мережі українських кооперативних організацій. У 1927 р. почав діяти інспекторат Ревізійного союзу українських кооперативів в Луцьку, який повністю контролювався ундовцями. Пізніше розпочали свою діяльність філії галицьких українських кооперативів «Народна торгівля», «Маслосоюз», «Сільський господар» та інші [7, арк. 40]. Економічні впливи УНДО посилювалися через Український Селянський кооперативний банк у Рівному [9, арк. 6]. У 1929 р. під впливом УНДО на Волині перебували 43 українських кооперативи і 44 філії «Просвіти» [16, арк. 11-12].

Проникнення УНДО на Волинь пройшло ряд стадій. На початковому етапі Центральний комітет партії прийняв рішення про заснування у Луцьку партійного часопису. Виконуючи рішення ЦК, сюди 11 грудня 1926 р. прибув голова УНДО Д. Левицький. Провівши тут успішні переговори з редакцією тижневика «Громада» він домігся переоформлення цього часопису на партійний орган під назвою «Українська громада», який виходив до липня 1929 р. Це дало змогу партії поширювати свої ідеї серед селянських верств. Виступаючи за збереження приватної власності на землю, програма УНДО передбачала необхідність проведення аграрної реформи з передачею землі без викупу українським малоземельним і безземельним селянам. Таке положення партійної програми, безперечно, імпонувало селянам і сприяло зростанню їхніх симпатій до УНДО. Незважаючи на це, впливи партії на Волині були невеликими, про що засвідчують вибори до органів місцевого самоврядування 1927 р.: якщо у Галичині партія отримала 52,1 %, то на Волині лише 3,6 %, а в окремих повітах, як любомльський чи ковельський взагалі не отримала жодного голосу [20, арк. 66-67].

Робота УНДО активізувалася в краї напередодні виборів 1928 р. Перед виборами члени партії створили блок, до складу якого, крім УНДО, увійшли члени колишнього Сельсоюзу та безпартійні українці, які приступили до передвиборчої акції за списком № 18. Названий блок був утворений під керівництвом колишнього сенатора М. Черкавського. Водночас проводилися передвиборчі віча, поширювалася агітаційна література. Проте передвиборча діяльність 1928 р. супроводжувалися переслідуваннями польської влади, арештами, внутрішньополітичною боротьбою націонал-демократів з лівими політичними силами. Це негативно позначилося на результатах виборів: жоден кандидат зі списку БНМ на Волині не пройшов до сенату, у сеймі Волинь представляв лише С. Хруцький. Хоча у Галичині партія отримала хороші здобутки, утворивши у сеймі Український парламентський клуб у складі 26 послів, з яких 23 були членами УНДО [20, с. 74].

На засіданні 29 березня 1928 р. голова українського клубу Д. Левицький оголосив декларацію, в якій підкреслювалося, що український народ не визнає жодних трактатів і міжнародних актів, за якими передали українські землі до Польщі, і прагне утворити на них незалежну Українську державу [23, с. 2].

Після виборів УНДО намагалося посилити свої впливи на Волині. З цією метою у Волинське воєводство направляли досвідчених партійців, зокрема послів та сенаторів. На початку червня 1928 р. Центральний комітет партії спеціальними циркуляром закріпив за членами своєї парламентарної репрезентації окремі повіти Волині. Так, на території Луцького повіту організаторську роботу проводив сенатор А. Горбачевський, у Володимирському – посол В. Кохан, Рівне і Костопіль опікували сенатори А. Троян і М. Кузьмин, Кременець, Дубно, Здолбунів – сенатор В. Бараник і посол О. Вислоцький, Ковель, Горохів і Любомль дісталися послу В. Пелеху [3**,** арк. 471 зв.]. Вони організовували народні віча, селянські сходи і збори, на яких знайомили присутніх із політичним становищем, із перебігом засідань у польському сеймі і сенаті, пропагували партійну програму, особливо її аграрну частину [1, арк. 2; 4, арк. 7].

29 липня 1928 р. у Луцьку відбулися перші повітові організаційні збори УНДО, на яких був обраний тимчасовий повітовий виконавчий комітет [29, s. 10]. Його головою обрали В. Островського, секретарем – С. Вишневського. Членами комітету були жителі сіл. Так, на посаду заступника голови повітового комітету було обрано Г. Домбровського, мешканця с. Крупа (Луцький повіт), членом комітету – Я. Лобурського, мешканця с. Романів, члена товариства «Самопоміч» [22, с. 400].

У Рівному осередок УНДО було утворено 19 серпня 1928 р., а 21 вересня обрано постійно діючий повітовий комітет партії, який очолив І. Облонський [9, арк. 6; 14, арк. 12]. Серед відомих діячів УНДО на території рівненського повіту були урядник Селянського кооперативного банку у Рівному, секретар рівненської «Просвіти» Антон Кентржинський, кооперативний інструктор Союзу Українських кооперативів у Львові у рівненському повіті Роман Іщук, вчитель з Клеваня, опікун дружини «Пласту» у Клевані Іван Облонський, адвокат, сенатор і голова Рівненської «Просвіти» Олександр Карпинський та інші [9, арк. 7].

З Луцькою «Просвітою» пов’язані професор Іван Власовський, голова наглядової ради Українського банку в Луцьку Іван Бондарчук, історик Олександр Цинкаловський, лікар Арсен Річинський та інші. Серед прихильників УНДО у ковельському повіті був лікар М. Пирогов [6, арк. 28]. У вересні 1928 р. почав діяти повітовий комітет УНДО у дубнівському повіті на чолі з війтом гміни Т. Назаруком [5, арк. 14]. У жовтні цього ж року був утворений Волинський окружний комітет, який об’єднував більш як 300 членів [4, арк. 9]. Діячі УНДО працювали у ковельському,

кременецькому, володимирському, здолбунівському повітах [5, арк. 16-18, 22-23]. За даними польської поліції у кінці 20-х років УНДО мало своїх прихильників у 8 повітах Волині [5, арк. 10]. До обраного на партійному з'їзді 1928 р. у Львові ЦК УНДО увійшло три представники Волині: Ф. Назарук, М. Черкавський та І. Павлюк.

Позачергові вибори 1930 р. проходили в умовах тиску та переслідування з боку польської влади, хоча і позначилися об'єднанням у спільний виборчий блок УНДО і УРСП, але завершилися втратою мандатів порівняно з попередніми виборами. Перемогу на виборах отримав ББВР (Безпартійний блок співпраці з урядом), який підтримувався волинською адміністрацією на чолі з воєводою Г. Юзевським. Посли-українці обрані за виборчими списками ББВР були членами проурядового Волинського українського об'єднання. Наголосимо на протистояння між УНДО і ВУО стало характерним для політичного життя Волині у 30-х роках.

Трагічні події на Наддніпрянщині, пов'язані з колективізацією, масовими репресіями української інтелігенції, а також акції пацифікації в Галичині спричинили еволюцію політичних поглядів націонал-демократичного руху. В цих умовах керівництво УНДО прийшло до висновку, що успіх боротьби значною мірою залежить від польсько-українського порозуміння, в основу якого покладалася ідея автономії західноукраїнських земель у складі Польщі [27, с. 163].

Протиборство прихильників і противників компромісу з Польщею поділило західноукраїнське суспільство на два основні політичні табори: ліберально-демократичне УНДО, у якому поглиблювалися суперечності між націоналістичною групою Д. Паліїва і «поміркованими» політиками, і радикальний націоналізм. Розбіжності посилювала світова економічна криза і масова репресивна акція в Галичині у 1930 р. На Волині помітний вплив на політичне життя здійснювала «волинська програма» Генрика Юзевського, важливою складовою якої була ідея «сокальського кордону» і намагання витіснити з Волині впливи національно-демократичних інституцій з галицьким родоводом. Політика нормалізації з польською владою, яку уклав провід УНДО негативно позначилася на діяльності партії на Волині, у другій половині 30-х років партійні впливи у воєводстві значно зменшилися.

Джерела та література

1. Державний архів Волинської області (Держархів Волинської обл.), ф. 36. Луцьке повітове староство, оп. 13-а, спр. 901.
2. Держархів Волинської обл., ф. 46. Волинське воєводське управління. м. Луцьк, оп. 9, спр. 51.
3. Держархів Волинської обл., ф. 46, оп.9, спр. 237.
4. Держархів Волинської обл., ф. 46, оп. 9, спр. 239.
5. Держархів Волинської обл., ф. 46, оп. 9, спр. 495.

6. Держархів Волинської обл., ф. 46, оп. 9, спр. 1021.
7. Держархів Волинської обл., ф. 269. Луцький повітовий комісаріат державної поліції. м. Луцьк, оп. 1, спр. 11.
8. Державний архів Рівненської області (Держархів Рівненської обл.), ф. 30 Рівненське повітове староство, оп. 18, спр. 1017.
9. Держархів Рівненської обл., ф. 30, оп. 18, спр. 1274.
10. Держархів Рівненської обл., ф. 30, оп. 18, спр. 1430.
11. Держархів Рівненської обл., ф. 33. Прокуратура Рівненського окружного суду. м. Рівне, оп. 4, спр. 3.
12. Держархів Рівненської обл., ф. 33 оп. 4, спр. 22, т. 1.
13. Держархів Рівненської обл., ф. 33, оп. 4, спр. 34.
14. Держархів Рівненської обл., ф. 86. Рівненське повітове управління державної поліції, оп. 2, спр. 514.
15. Держархів Рівненської обл., ф. 86, оп. 2, спр. 516.
16. Держархів Рівненської обл., ф. 100. Здолбунівське повітове управління державної поліції, оп. 1, спр. 1298.
17. Діло. - 1925. - 15 липня.
18. Зайцев О. Ю. Політичні партії Західної України у парламентських виборах 1928 р. / О. Ю. Зайцев // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 2. – Київ, 1995. – С. 172–186.
19. Кугутяк М. Історія української націонал-демократії (1918-1929). / М. Кугутяк. - Київ-Івано-Франківськ, 1993.
20. Кучерепа М. Українські національні партії на Волині (1921-1939 рр.) / М. Кучерепа, Я. Цецик. - Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2011. – 304 с.
21. Кучерепа М. ВУО. Волинське українське об'єднання (1931-1939 рр.) / М. Кучерепа, Р. Давидюк. - Луцьк: Надстир'я, 2001. – 420 с.
22. Миць М. Часописи «Громада» та «Українська громада» – виразники ідей Українського національно-демократичного об'єднання на Волині (20-ті роки ХХ ст.) / М. Миць // Історіографічні дослідження в Україні. Вип. 13. - Ч. 1.– К., 2003.
23. Паліїв Д. Два світогляди: з нагоди виступу угодовщини / Дмитро Паліїв // Новий час. - 1928. - 23 квітня.
24. Панфілова Т. О. Українська народно-трудова партія: боротьба за державну незалежність і соборність України. 1919-1924 роки. / Т. О. Панфілова. - Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Львів, 2004. - 31 с.
25. Потіха О. Українське національно-демократичне об'єднання: організаційна структура, форми та методи діяльності (1930-1935 рр.) / О. Потіха // Мандрівець: Актуальні проблеми гуманітарного пізнання. - Тернопіль, 2007. - №5. - С.17-20.
26. Соляр І. Українське національно-демократичне об'єднання. Перший період діяльності (1925-1928) / І. Соляр – Львів: НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1995. - 70 с.
27. Хруслов Б. Українське національно-демократичне об'єднання та консолідація нації / Б. Хруслов // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. - №4. - 1999. - С. 153-165.

28.Чернихівський Г. І. Крем'янеччина. Історичне та літературне краєзнавство. Матеріали на допомогу педагогам і студентам педколеджу, учням середніх спеціальних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл. / Г. І. Чернихівський - Видання Товариства української мови «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка та Крем'янецького ліцею. - Крем'янець, 1992. – 103 с.
29.Sprawozdanie MSW z życia mniejszości narodowych za miesiąc lipiec-sierpień 1928 r.– Warszawa, 1928.
30.Khttp://histans.com/?termin=Kozubovsky

УДК 94(477)

А.А. Вавринюк

OSADNICTWO WOJSKOWE I JEDNOSTKI WOJSKA POLSKIEGO NA WOŁYNIU W LATACH 1920 – 1939

Wawryniuk A.A. Osadnictwo wojskowe i jednostki Wojska Polskiego na Wołyniu w latach 1920 – 1939. *Osadnictwo wojskowe na Wołyniu realizowane było na podstawie wielu decyzji państwowych, w tym w oparciu o dwie Ustawy Sejmowe. Od 1921 r. poczynając zamieszkali oni w 227 miejscowościach, 11 powiatów województwa wołyńskiego. Jednostki Wojska Polskiego na Wołyniu, były rozmieszczone w 6 miejscowościach. Armia najbardziej «polubiła» Równe, gdzie stacjonowały: dywizja i 3 pułki, a także 4 mniejsze jednostki. W Łucku stacjonował tylko 1 pułk.*

Kluczowe słowa: *Osadnictwo wojskowe, ustawa sejmowa, jednostki Wojska Polskiego, Wołyń, Równe, Łuck, armia, dywizja, pułk.*

Вавринюк А.А. Військові поселення (осадники) (пол. osadnicy) і частини польської армії на Волині в 1920-1939 рр. *Військове поселення на Волині було проведене на основі багатьох державних рішень, зокрема спираючись на два закони Сейму. Військові осадники поселилися в 227 місцевостях, 11 районах волинської області. Найбільше осадників вирішили поселитись в сільських населених пунктах: Тучин, рівенский район (12), Вишнівець, кременецький район (10), Рожище, луцький район (9); Свінтухи, горохівский район і Рівне, рівенський район (7), а також Ярославичі, дубенський район і Велицьк, ковельський район - по 6. У інших 75 гмінах військові вибирали від 1 до 4 місцевостей. Військові частини польської армії на Волині, були розташовані в 6 населених пунктах. Армія найбільш «полюбила» Рівне, де тимчасово розташовувалися дивізія і 3 полки, а також 4 менші військові частини.*

Ключові слова*: військове поселення, сеймовий закон, військові частини польської армії, Волинь, Рівне, Луцьк, армія, дивізія, полк.*

Вавринюк А.А. Военные заселения (осадники) (пол. osadnicy) и части польской армии на Волыни в 1920-1939 гг. *Военное поселение на Волыни было проведено на основе многих государственных решений, в частности опираясь на два Сеймовых закона. Военные осадники поселились в 227 местностях, 11 районах волынской области. Больше всего осадников решили поселиться в сельских населенных пунктах: Тучин, ровненской район (12), Вишневец, Кременецкий район (10), Рожище, луцкий район (9); Свинтухи, гороховской район и Ровно, ровненский район (7), а также Ярославичи, дубенский район и Велицк, ковельский район - по 6.*

З М І С Т

NOTA BENE

С.С. Троян
«ЗМІНА ПАРАДИГМ» У СУЧАСНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ:
ОРІЄНТАЛІЗМ І ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ДИСКУРС 3
В.В. Долід
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ПОСТКОЛОНІАЛІЗМ» 20

ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Р.М. Шеретюк
СТАНОВИЩЕ ГРЕКО-УНІАТСЬКОЇ ЦЕРКВИ
НАПЕРЕДОДНІ ПОДІЛІВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ 29
О.П. Прищепа
БІБЛІОТЕКИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПОШИРЕННІ
КНИЖОК В ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ
ПОВІТОВИХ МІСТ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ТА ЇХ
КНИЖКОВИЙ РЕПЕРТУАР (ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.) 40
О.М. Приймак
СОЦІАЛЬНІ ПОРТРЕТИ ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО
СЕЛЯНСТВА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ 54
В.А. Доброчинська
ПОВЕРНЕННЯ ІЗ ЗАБУТТЯ: ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ
НАДІЇ ШУЛЬГИНОЇ-ІЩУК (1888–1979 рр.) 64
С.П. Журавльова
ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ З ДЕРЖАВАМИ СХОДУ
В 20-Х РОКАХ ХХ СТ. 75
Л.Л. Бабенко
СПЕЦОПЕРАЦІЇ РАДЯНСЬКИХ ОРГАНІВ ДЕРЖБЕЗПЕКИ
ПО ЛІКВІДАЦІЇ ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНОГО ПІДПІЛЛЯ
У 1930-х – НА ПОЧАТКУ 1950-х РОКІВ 85
С.О. Білан
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА У 30-Х РР. ХХ СТ. 97
О. Ночовний
РОЛЬ ПОСТІЙНИХ КОМІСІЙ
У ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР 106
Л.І. Бородинська
СОЦІАЛЬНА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРОТЕСТАНТІВ-УКРАЇНЦІВ У СЕРЕДОВИЩІ
СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ У 40 РОКАХ ХХ СТ. 122
Т.О. Карпухіна
ДИНАМІКА ПРОЦЕСУ ДЕПОРТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ
З ПОЛЬЩІ (1944-1946 рр.) 131
Л.В. Заглинська, Т.В. Гоголь
ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД
РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ В 90-ті РОКИ ХХ ст. 139

К. Круглик
РЕЛІГІЙНІ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ СВІТОГЛЯДНИХ
ПРІОРИТЕТІВ ПРАВОСЛАВНИХ ВІРУЮЧИХ 149

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

О.В. Білявцева
СВЯТО-ТРОЇЦЬКИЙ МЕЖИРИЦЬКИЙ ТА СВЯТО-УСПЕНСЬКИЙ
ГОЩАНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧІ МОНАСТИРІ У КОНТЕКСТІ
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ РІВНЕНЩИНИ 160
О.П. Шмид
ПОЛЯКИ НА ВОЛИНІ: ПОМІЩИЦЬКО-СЕЛЯНСЬКА
КОЛОНІЗАЦІЯ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ. 169
Я.П. Цецик
РОЛЬ МОНАРХІЧНИХ ПОЛІТИЧНИХ СТРУКТУР У ПОСИЛЕННІ
НАПРУГИ В СФЕРІ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИН
У ВОЛИНСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ 186
В.Р. Бернацький
СЕКТАНТСЬКИЙ РУХ НА ВОЛИНІ-ЖИТОМИРЩИНІ
У 1920-Х РР.: СФЕРИ ВПЛИВУ І ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ 195
Р.П. Давидюк
ЕВОЛЮЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ
НА ВОЛИНІ У 20-Х РР. XX СТ. 203
А.А. Вавринюк
OSADNICTWO WOJSKOWE I JEDNOSTKI WOJSKA POLSKIEGO
NA WOŁYNIU W LATACH 1920 – 1939 213
К.І.Якуніна
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕКТАНТСЬКОГО РУХУ
НА ВОЛИНІ ТА ЖИТОМИРЩИНІ У 1940–1970-Х РР. 226
К.П. Абрамчук
ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ НАБОРУ
ТА ПРИМУСОВОЇ ДЕПОРТАЦІЇ РОБІТНИКІВ
З ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ (1941 – 1945 РР.) 234
Р. Михальчук
АНТИСЕМІТИЗМ ЛЕГАЛЬНОЇ ПРЕСИ РІВНЕНЩИНИ
(1941-1943 РР.): ЄВРЕЇ У СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ 241
В.Р. Данильчук
ОСТАРБАЙТЕРИ ЯК ОБ'ЄКТ РЕПРЕСІЙ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ 252
І.І. Булига
ПРОТЕСТАНТСЬКІ КОНФЕСІЇ І ДЕРЖАВНА ВЛАДА
НА ВОЛИНІ (1944-1945 РР.) 260
М. Романюк
БОРОТЬБА ОРГАНІВ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ПРОТИ ПІДПІЛЛЯ
ОУН ТА ВІДДІЛІВ УПА ЗОЛОЧІВСЬКОЇ ОКРУГИ (1944-1946) 268
Т. Ісічук
ЗАГАЛЬНІ РИСИ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОТЕСТАНТИЗМУ
НА РІВНЕНЩИНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 40–50 РОКІВ XX ст.) 286

Оксана Ворон, Олена Ворон
ХРИСТИЯНСЬКІ КОНФЕСІЇ НА РІВНЕНЩИНІ
У 50-70-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ 295
Л.М. Ларькіна
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНОДАВСТВА
ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ КОМІСІЙ СПРИЯННЯ
НА ПРИКЛАДІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 310
С.В. Виткалов
З ІСТОРІЇ ВОЛИНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ 320
Б.А. Прищепа
ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВОЛИНСЬКИХ МІСТ ЕПОХИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ У 1991–2010 РР. 327

ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Т.М. Кузьма
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІСТОРІЇ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ
В КОНТЕКСТІ КОЛОНІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ДЕРЖАВ СЕРЕДИНИ ХІХ СТ. 345
Р.М. Постоловський
ІНСТИТУТИ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ І ПОЛІТИЧНИХ ВИБОРІВ
ЯК ЧИННИКИ ЕВОЛЮЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ
ЧЕСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (ДР. ПОЛ. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.) 352
Л.І. Валюх
ПОЗИЦІЯ ЛІБЕРАЛЬНОГО УРЯДУ ГЛАДСТОНА
ЩОДО НІМЕЦЬКОЇ КОЛОНІАЛЬНОЇ ЕКСПАНСІЇ
У СХІДНІЙ АФРИЦІ (1884 – 1885 РР.) 358
З.В. Священко
ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
СЕЛЯНАМИ У ПРОЕКТІ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ
РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ
РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ..... 367
О.А. Бундак
РЕАНІМАЦІЯ ЧИ СТВОРЕННЯ ВСЕРОСІЙСЬКОГО
СЕЛЯНСЬКОГО СОЮЗУ В 1917 РОЦІ 376
Г.Я. Невинна
«НІМЕЦЬКЕ ПИТАННЯ» У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ФІНЛЯНДІЇ
В 30-ТІ РР. ХХ СТОЛІТТЯ..... 385
Т.М. Самсонюк
ПОЛЬСЬКА ВІЙСЬКОВА РОЗВІДКА НАПЕРЕДОДНІ
ТА ПІД ЧАС ПЕРШОГО ЕТАПУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
(1938-1941 РР.) 391
О.В. Каплюк
ЧЕСЬКИЙ ТА СЛОВАЦЬКИЙ ЛЕГІОН
У СКЛАДІ ВІЙСЬКА ПОЛЬСЬКОГО 402
В.Ю. Лесняк
ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ СТАТУС КОРТЕСІВ
У СИСТЕМІ ВЛАДИ ФРАНКІСТСЬКОЇ ІСПАНІЇ (1939-1975) 410

И.И. Маслова
УРОКИ «ВОСТОЧНОГО ПОХОДА» ГИТЛЕРА В ОЦЕНКАХ
ИДЕОЛОГОВ НАЦИЗМА И ГЕНЕРАЛОВ ВЕРМАХТА 423
Т. Пилипович
УКРАЇНЦІ-ВОЯКИ АРМІЇ ГЕНЕРАЛА АНДЕРСА
(2-ГО ПОЛЬСЬКОГО КОРПУСУ) В БИТВІ
ПІД МОНТЕ-КАССІНО 437
В.І. Дубей
ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА КООРДИНАЦІЮ
МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В ЄВРОПІ 447
І.О. Десятничук
ОСОБЛИВОСТІ РЕФРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ НАПРИКІНЦІ 60-Х РР. ХХ СТ.:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА 454
І. Філіпчук
«ПРАЗЬКА ВЕСНА» ЙОСИФА СМРКОВСЬКОГО 466
А.В. Слесаренко
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ «ПАРАЛЕЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ»
В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ (1970-1980-ТІ РОКИ) 472
О.І. Санжаревський
ВОЄННО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМИН
РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ ТА НАТО В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ
90-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ 481
Marek Motyka
ZMIANY KULTUROWE WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH
W POLSCE NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU 488

ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРІОГРАФІЇ

С.Н. Грипич
ТАЄМНИЦІ БІБЛІОТЕКИ ЯРОСЛАВА МУДРОГО:
ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ 505
Л.М. Шугаєва
ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ХРИСТИЯНСТВА ЯК СКЛАДНОЇ
КОНФЕСІЙНОЇ СПІЛЬНОТИ ПРАВОСЛАВНОГО КОРЕНЯ 512
Л.М. Казначеєва
ВОЛИНСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ ЗІБРАННЯ:
ІСТОРІОГРАФІЇ ПРОБЛЕМИ 519
П.О.Савчук
ВСЕСВІТНЯ І ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІЯ
У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 529
М.Б. Шатрова
ІСТОРІОГРАФІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВИДАВНИЧОЇ
СПРАВИ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ) 538
Н.В. Плюта
ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА У ФРАНЦІЇ З ПИТАНЬ КОЛОНІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ В АФРИЦІ КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ:
ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ 548

Mirosław A. Michalski
ROLA RELIGII W KSZTAŁTOWANIU OSOBOWOŚCI –
CHARAKTERU W MYŚLI PEDAGOGICZNEJ
WITOŁDA RUBCZYŃSKIEGO 568
О.П. Постельжук
УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ УГОДОВСЬКИХ ПАРТІЙ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙ МІЖВОЄННОЇ ПОЛЬЩІ 577
В. Гарматны
ГІСТАРЫЯГРАФІЯ АГРАРНАЙ ПАЛІТЫКІ ПОЛЬСКІХ УЛАД
НА ТЭРЫТОРЫІ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ Ў 1921-1939 гг. 594
Л. Трачук
ЕВОЛЮЦІЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ІНФОРМУВАННЯ:
ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ 608
Т.І. Гуменюк
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ
ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УРСР ПРОТЯГОМ 1944 – 1985 РР.:
ІСТОРІОГРАФІЧНІ ОЦІНКИ 622
В.В. Надольська
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ АРХІВНОЇ ГАЛУЗІ
В ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ: ЗДОБУТКИ І ПРОБЛЕМИ 632
А.М. Киридон
ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ 640
С. Баханова
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА
У СУЧАСНИХ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ З ІСТОРІЇ 655
М.І. Ярмоленко
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ 667

РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, ОГЛЯДИ

Р.П. Давидюк
УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ І ПОЛІТИКА ПРОМЕТЕЇЗМУ
ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (Рец.: Комар В. Концепція прометеїзму
в політиці Польщі (1921-1939 рр.) / Володимир Комар. – Івано-Франківськ:
Місто НВ, 2011. – 360 с.) 674
С.С. Троян
ПРОЕКТИ НАЦІОТВОРЕННЯ В КОМПАРАТИВНОМУ
ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ (Рец.: Земський Ю. С. Польська, російська
та українська еліти в змаганнях за Правобережну Україну
середини XIX століття / Юрій Сергійович Земський. – Хмельницький,
2011. – 350 с.) 677

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 680

ЗМІСТ 684

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 23

Відповідальний за підготовку збірника до видання – С.С.Троян

Комп'ютерна верстка – Третяк О.Ю.
Обкладинка – Самсонюк В.Б.

Підписано до друку 21. 06. 2012 р. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Наклад 100.
Обліково-видавничих аркушів 30,00.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
ПП Самборський І.О., вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2012. – Випуск 23. – 688 с.